

До спеціалізованої вченої ради
ДФ 35.051.295
у Львівському національному університеті
імені Івана Франка
79000, м. Львів, вул. Університетська, 1

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертаційну роботу

Калієвського Костянтина Васильовича на тему:

**«Розвиток народної хореографії аматорських колективів Київщини в роки незалежної України (кінець XX – початок XXI ст.)»,
представлену на здобуття ступеня доктора філософії
з галузі знань 02 Культура і мистецтво
за спеціальністю 024 Хореографія**

1. Актуальність дисертаційної роботи.

Актуальність даної дисертаційної роботи обумовлена сучасними тенденціями утвердження національної культурної ідентичності в умовах формування незалежної України. Ці процеси підкреслюють потребу у глибокому науковому аналізі народного хореографічного мистецтва, яке є важливою складовою духовного простору суспільства. Вивчення становлення та розвитку аматорського хореографічного руху кінця XX – початку XXI століть виявляється своєчасним і соціокультурно значущим, адже саме народні колективи відіграють ключову роль у збереженні фольклорної спадщини, вихованні молодого покоління та формуванні національної самоідентичності.

Незважаючи на значну кількість досліджень, присвячених теорії й історії українського народного танцю, регіональний аспект розвитку народної хореографії на Київщині залишається недостатньо вивченим у комплексному підході. Відсутність систематичного аналізу діяльності аматорських колективів регіону, їхньої художньої спадщини та впливу на формування етнокультурної свідомості визначає наукову актуальність обраної тематики.

Беручи до уваги суттєвий внесок керівників і творчих колективів Київської області у збереження і популяризацію української танцювальної спадщини, дана дисертаційна робота відповідає сучасним запитам хореологічної науки. Вона сприятиме поглибленню регіонального аспекту дослідження народного хореографічного мистецтва України.

Запропоноване Костянтином Васильовичем Калієвським комплексне дослідження спрямоване на аналіз історико-культурних і мистецьких процесів

розвитку народної хореографії аматорських колективів Київщини у період незалежної України. Особливу увагу приділено функціонуванню творчих осередків, трансформації їх репертуару, формам збереження й сценічної інтерпретації фольклорної традиції та ролі аматорського руху у формуванні регіонального культурного простору.

Розгляд означеної проблематики відповідає напряму досліджень, визначених стандартом третього освітньо-наукового (доктор філософії) рівня вищої освіти 024 Хореографія галузі знань 02 «Культура та мистецтво», що підтверджує наукову доцільність обраної теми.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, сформульованих у дисертації, достовірність і наукова новизна висновків та рекомендацій.

Наукові положення, викладені у дисертації, характеризуються належним рівнем обґрунтованості та базуються на комплексному аналізі теоретичних засад і методологічного інструментарію дослідження народної хореографії.

Джерельна база включає наукові праці з теорії та історії хореографічного мистецтва, етнографічні дослідження, довідкові видання, архівні матеріали, програмно-концертну документацію, фестивальні матеріали, періодичні публікації, фото- та відеоматеріали, а також польові спостереження та матеріали, зібрані автором у процесі дослідження діяльності аматорських колективів Київщини. Такий комплекс джерел забезпечує достовірність висновків і репрезентативність дослідницької бази.

Методологічний підхід дозволив отримати результати, значущі як у теоретичному, так і в практичному вимірі мистецтвознавчих досліджень.

Основні положення роботи апробовано на наукових конференціях і відображено у 28 публікаціях автора, що підтверджує повноту представлення результатів дослідження.

Наукова новизна полягає у комплексному висвітленні розвитку народної хореографії аматорських колективів Київщини періоду незалежності, систематизації форм їх творчої діяльності, виявленні тенденцій трансформації репертуарної політики, уточненні ролі регіонального фольклору у сценічній практиці та осмисленні соціокультурних функцій аматорського хореографічного руху.

Дисертація підтверджує повноту опублікування основних положень через апробацію на 11 міжнародних науково-практичних конференціях. Окремі складові дисертації обговорено на засіданнях та науково-методичних семінарах кафедри режисури та хореографії, а також наукових семінарах факультету культури і мистецтв Львівського національного університету імені Івана Франка. Основні результати дисертації висвітлено у 28 публікаціях: 3 одноосібні статті та 10 статей у співавторстві, що опубліковані у наукових

фахових виданнях, затверджених МОН України (виданнях категорії Б), 2 одноосібні статті та 2 статті у співавторстві, що опубліковані в інших наукових виданнях, 11 тез доповідей у співавторстві, надрукованих у матеріалах міжнародних науково-теоретичних та науково-практичних конференцій.

Варто наголосити на логічній та завершеній структурі дисертаційної праці, яка представлена вступом, трьома розділами з висновками до кожного з них, загальними висновками, списку використаних джерел і додатків. У вступній частині тексту дисертації викладено необхідні положення щодо актуальності дослідження, зв'язок роботи з науковими програмами (планами, темами, грантами) його мети, завдань, об'єкта і предмета, методології, теоретичної бази, наукової новизни, теоретично-мистецького та практичного значення, особистого внеску здобувача; подано відомості про апробацію та публікації, а також структура роботи.

У першому розділі дисертаційного дослідження проведено ґрунтовний аналіз теоретико-методологічних засад дослідження народної хореографії аматорських колективів Київської області в умовах незалежної України. Узагальнення стану наукового опрацювання тематики показало наявність вагомої історіографічної бази в галузі вивчення українського народного танцю, але при цьому виявило недостатнє висвітлення регіонального аспекту, зокрема діяльності аматорських хореографічних колективів Київщини після 1991 року.

Здійснено систематизацію та критичний аналіз робіт провідних українських науковців, що дало змогу уточнити понятійно-категоріальний апарат дослідження та визначити місце обраної проблематики в сучасному науковому дискурсі. Також обґрунтовано репрезентативність використаної джерельної бази, яка включає нормативно-правові документи, архівні матеріали, програмно-концертні та фестивальні матеріали, публікації у періодиці, фотоархіви й усні розповіді учасників мистецького процесу. Використання різноманітних джерел дозволило глибше реконструювати процеси зародження та розвитку аматорського хореографічного мистецтва у регіоні.

Методологічна основа дослідження, яка об'єднує історичний, культурологічний, порівняльний, системно-структурний та статистичний підходи, забезпечила розгляд аматорських колективів Київської області як єдиної соціокультурної системи. Це дало змогу визначити закономірності їхнього розвитку, а також окреслити їхню роль у збереженні та поширенні етнокультурної спадщини й формуванні національної ідентичності.

У другому розділі проведено ґрунтовний аналіз розвитку народної хореографії Київської області в довоєнний період, що дало змогу визначити

ключові тенденції функціонування аматорських колективів як важливих носіїв збереження та поширення традиційної танцювальної культури. З'ясовано, що до початку повномасштабної агресії в регіоні сформувалася широка мережа аматорських хореографічних об'єднань, які поєднували відтворення автентичних форм зі сценічними інтерпретаціями.

Доведено, що провідні колективи Київщини активно сприяли збереженню фольклорної традиції, інтегруючи в сучасне мистецтво обрядові, ігрові та пісенно-танцювальні елементи. Їхня діяльність виявила тенденцію до глибшого освоєння локального фольклору, формування національно орієнтованої художньої свідомості та підсилення виховного й духовного потенціалу народної хореографії.

Дослідження етнографічних джерел і різних класифікаційних підходів уточнило особливості синкретичної природи української хореографічної традиції, зокрема взаємозв'язок танцю та пісні в рамках обрядових форм. Виокремлено важливість гастрольної, фестивальної та просвітницької діяльності для зміцнення міжрегіонального і міжнародного культурного діалогу, а також для утвердження українського народного танцю в сучасному мистецькому контексті.

Третій розділ, що присвячений розвитку народного хореографічного мистецтва Київщини у 2014–2024 роках, відзначається цілісним науковим підходом і актуальністю розглянутої тематики. Автор переконливо демонструє, що російсько-українська війна стала ключовим чинником, який вплинув на трансформацію регіонального хореографічного простору. Цей конфлікт призвів до глибокого переосмислення народного танцю, який став не лише символом національної ідентичності, а й одним із інструментів культурного спротиву.

У роботі обґрунтовується розширення функцій аматорських хореографічних колективів, які в умовах війни виконують не лише художньо-репрезентативну роль, але й виступають важливими осередками консолідації громади, волонтерської активності та виховання. Значущим акцентом є аналіз змін у репертуарній політиці колективів: зростання впливу регіонального фольклору, впровадження елементів традиційної хореографії та їх комбінація із сучасними сценічними формами. У роботі також наведено ґрунтовний аналіз фестивального руху й статистики конкурсної діяльності, що підтверджує достовірність і глибину проведених досліджень.

Загалом розділ характеризується високим рівнем наукового обґрунтування, логічністю викладу та відповідністю сучасним стандартам мистецтвознавчих досліджень. Результати мають як теоретичну, так і практичну значимість, значно збагачуючи уявлення про трансформаційні

процеси в народному хореографічному мистецтві Київщини в контексті воєнного часу.

У Висновках підсумовано результати дослідження. Список використаних джерел, що налічує 215 позицій, оформлений відповідно вимог до кваліфікаційних робіт. В Додатку А подано наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації; опубліковані праці, які додатково відображають наукові результати дисертації, а також відомості про апробацію результатів роботи. В Додатках Б, В, Г подано опис танців народного фольклорного гурту «Червона калина» села Лука Бучанського району Київської області, перелік номерів програм хореографічних фестивалів Київської області, програми концертів, фестивалів, вирізки з журналів та програми творчих звітів хореографічних колективів Київської області.

3. Загальна оцінка дисертаційної роботи та повнота викладу одержаних результатів дослідження в опублікованих працях.

Основні положення, висновки та рекомендації дисертаційної роботи К.В. Калієвського повністю висвітлені в 28 публікаціях (3 одноосібні статті та 10 статей у співавторстві, що опубліковані у наукових фахових виданнях, затверджених МОН України, 2 одноосібні статті та 2 статті у співавторстві, що опубліковані в інших наукових виданнях, 11 тез доповідей у співавторстві), які відзначаються своєю науковою цінністю та відповідають вимогами щодо дотримання академічної доброчесності. Зміст анотації відповідає основним положенням дисертації й відображає її мету та новизну. Зміст анотації не містить інформацію, яка була б відсутньою у тексті дисертації. Аналіз тексту дисертаційного дослідження дає підстави стверджувати про дотримання вимог академічної доброчесності. Зазначене вище дозволяє стверджувати, що представлена дисертаційна робота є самостійним, завершеним, цілісним науковим дослідженням, результати якого мають значення для розвитку хореографічної науки та постановочної практики.

4. Зауваження та запитання щодо змісту дисертації.

Відзначаючи наукову цінність та практичну значущість дослідження, дозволю собі поставити запитання, що виникли у процесі рецензування дисертації:

1. За яким принципом автор здійснював добір аматорських колективів для аналізу та порівняльного вивчення?
2. Які чинники, на думку автора, найбільше вплинули на трансформацію репертуарної політики колективів Київщини у період незалежності?

Проте сформульовані запитання не впливають на загальний високий науковий рівень дисертації, не піддають сумніву основні наукові результати, одержані автором, та мають характер рекомендацій.

Загальний висновок. Загалом за своїми актуальністю, ступенем новизни, постановкою та способом вирішення поставлених завдань, теоретичним та практичним підґрунтям, а також обґрунтованістю одержаних результатів дисертація К. В. Калієвського на тему «Розвиток народної хореографії аматорських колективів Київщини в роки незалежної України (кінець ХХ – початок ХХІ ст.)», відповідає вимогам п.п. 6–9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (із змінами, внесеними згідно з постановами КМУ від 21.03.2022 р. № 341, від 19.05.2023 р. № 502 та від 03.05.2024 р. № 507), та Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 року № 40 (зі змінами), а її автор, Калієвський Костянтин Васильович, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 02 Культура і мистецтво за спеціальністю 024 Хореографія.

Рецензент:

кандидат мистецтвознавства, доцент,
доцент кафедри режисури та хореографії
Львівського національного університету
імені Івана Франка

Руслан КУНДИС